

ОСТАННІ НОВИНИ

28:00 Печена картопля в борошні: страва, яку вважано ще не кутурвали

19:48 Володимир — «Зірка» та надія на зміни. Діам — «Відлюдник» і потреба в тиші. Таро-прогноз на 6 червня

19:58 Вітрачена перемога команди Шарпа та осячка «Кудрявки»: відеореєстри перших стисових матчів за місця в УПЛ

18:48 Кримський глухий хут: як вогневий контроль України ламає плани окупантів на півдні

19:18 «Ми попереджали»: у путіна озвучили нові претензії до США через війну в Україні

18:08 Одна популярна спеція може зупинити весь світ: про неї знають не всі

18:48 У ДБР розкрили масштаби

Випустили по Києву 5 тисяч снарядів, а потім влаштували масовий терор: 105 років тому столиця вперше пережила більшовицьку окупацію

17:11 — 5 лютого 2023

Ігор ОСИПЧУК, «ФАКТИ»

Рівно 105 років тому військо російських більшовиків на чолі з горезвісним Михайлом Муравйовим почало штурм Києва. Тут слід сказати, що під час першої більшовицько-української війни, яка тоді йшла, не було суцільної лінійної фронту — підрозділи російських окупантів наступали вздовж залізничних доріг. На станціях їм давали білі нечисленні тоді українські партизани. Найвідоміший з цих боїв відбувся біля естації Крути. Власне, пройшовши Крути, військо Муравйова посунуло безпосередньо на Київ. Доїхало до найближчої до столиці залізничної станції Дарниця, що на лівому березі Дніпра. Українська столиця тоді була значно меншою, ніж нині, розміщувалась виключно на правому березі Дніпра (на лівому знаходились Якимівка та Ільїнська), а перший лівобережний район буде утворено лише в 1923 році). П'ятого лютого військо Муравйова почало операцію з захоплення Києва, скориставшись запасами снарядів та гарматами, які знаходились на артилерійському полігоні в Дарниці. Три дні ворог атакує безперервно обстрілював з гармат місто й водночас здійснював атаки.

Про причини першої більшовицько-української війни, бої за столицю та про масовий терор, який влаштували російські солдати і матроси в захопленому місті «ФАКТМ» розповів керівник Музею окупації Києва (це філія Музею історії Києва) Віталій Штефан.

«Навмисно стріляли з гармат по будинку Михайла Грушевського»

— Зберелась відомості про те, що за декілька днів солдати Муравйова випустили з Дарниці по Києву понад 5 тисяч снарядів! — розповів «ФАКТМ» Віталій Штефан. — Зважте на те, що Київ тоді був на багатому меншим, ніж зараз. Не на надто великій густонаселеній території розкидалось така величезна кількість снарядів! Галили передусім по тим частинкам міста, де мешкали не бідні люди — по центру та Пенерській. Тоді в Києві одним з найвищих (7 поверхів) був приватковий будинок очільника Української Центральної Ради Михайла Грушевського (там здавались квартири, Грушевський також жив в цьому домі). Більшовики знали, чия це багатоповерхівка і, певно, навмисно били по ній. Муравйов тішився з того, казав, що вона 3 дні палала, мов факел. Будинок повністю згорів. Через декілька днів через пережитий поді дуже сильний стрес померла мама Грушевського Глафіра Захарівна (хоча в офіційному свідоцтві в рядку «причина смерті» записали «від старості»).

Будинок Грушевського палав три дні і повністю вигорів

— Місцева влада намагалася домовитись з загарбниками, щоб ті припинили бити по місту з гармат?

- Намагалась — відправила до них делегацію. Але це не допомогло, обстріли продовжились. Люди гинули на вулицях, під завалами зруйнованих будинків. Багато хто ховався в підвалах.

Мати Грушевського Глафіра Захарівна померла через пережитий стрес

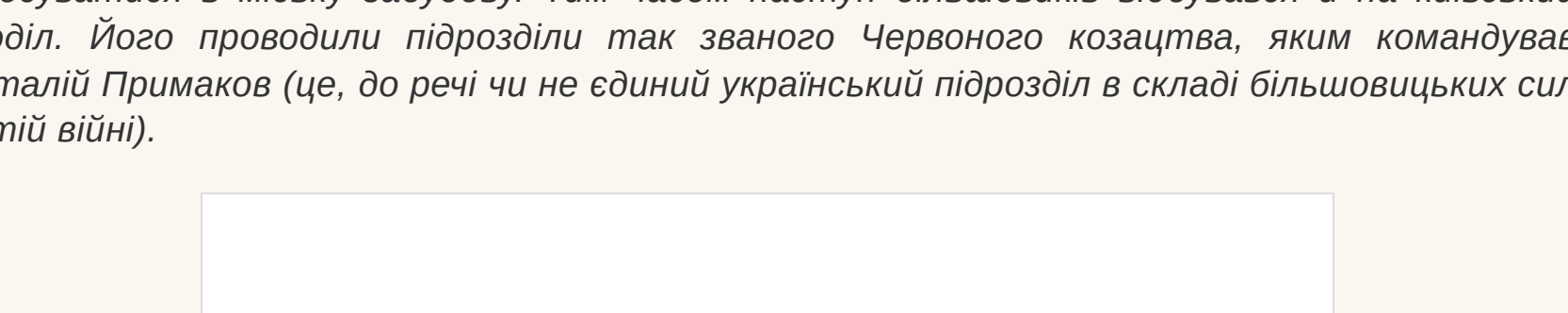
— Забігаючи вперед скажу, що злочини, скоєні в Києві за наказами Муравйова або через його потурання (він фактично захоплював вбивства та пограбування, які вчиняли його солдати та матроси) викликали обурення навіть у деяких українських більшовиків, — продовжує Віталій Штефан. - Тому навесні 1918 року в радянській Росії було проведено розслідування щодо Муравйова. Ченісти тоді допитали багатьох воєн з опитання цього військового злочинця. Документи розслідування збереглися, вивчені українськими істориками, тому ми знаємо не тільки зміст письмових наказів Муравйова, але й те найсуттєвіше, що він говорив, які усні вказівки давав підлеглим. Цей діач на початку боїв за Київ висловлювався зокрема так: «Монастирєй, церквей і попов щадить ми не будемо». Тому зармати більшовиків стріляли не лише по можомім кварталам, але й по деревним храмам, в тому числі на території Києво-Пенерської лаври, Михайлівського Золотоверхого монастиря та інших. Церкви і собори були суттєво пошкоджені. Тоді ж при не з'ясованих обставинах було вбито мирноплюбця Володимиря Більшовики заявляли, що це не вони, звинуватили якихось невідомих чи то злочинців, чи то анархістів.

«Більшовики не приховували, що провели хімічну атаку під час штурму мосту через Дніпро»

— Читав, що під час штурму одного з мостів через Дніпро солдати Муравйова застосували отруйні гази. Це не міф?

— Ні, правда. Вв одному з більшовицьких документів зафіксовано, що війська Муравйова провели хімічну атаку при штурмі Миколаївського ланцюгового мосту (він не зберігся, знаходився приблизно там, де зараз міст «Метро»). Але про наслідки цієї варварської атаки жодних свідчень ani в українських, ani в російських джерелах немає. Треба розуміти, як в ті часи застосовували отруйні гази на війні: коли вилеті дув з сторони противника, відкривали вентиля балонів і пускали газ. Тобто, такі атаки відбувались в доволі примітивний спосіб. Певно, у муравйовців в ході штурму Києва щось пішло не так з газовою атакою, тому лише відомо про факт її проведення і більше нічого.

Вони захопили спочатку Залізничний міст, потім — Ланцюговий і почали з боями просуватись в напрямку забору. Тим часом наступ більшовиків відбувався й на київській Поділ. Його провадили підрозділи так званого Червоного козацтва, яким командував Віталій Примаков (це, до речі чи не єдиний український підрозділ в складі більшовицьких сил в тій війні).

Командир Червоних козаків Віталій Примаков був знищений в 1937 році радянською владою, за ж яку він воював

— Як Червоні козаки пробілися до Подолу?

— Вони перебрались через Дніпро північніше Києва (в районі Вишгорода) і через Куренівку рушили на Поділ. Його боролилі збройні підрозділи УНР. В тій ситуації на руку більшовикам зіграли війська київського гарнізону, які залишились від російської армії. Загалом в столиці гарнізон формально нараховував 16 тисяч осіб, але більша його частина вважала себе «нейтральною» (бо категорично не хотіла воювати). Якби ці війська взяли участь в обороні Києва, то штурм був би значно складішим. Казарми однією з полків знаходились саме на Подолі. Солдати, які жили в них, не хотіли, щоб в тому районі велась бойові дії. Тому висунули вимогу відвести війська УНР з Подолу. Погрожували в разі невиконання цього фактично ультиматуму перейти на бік більшовиків.

До того ж надійшли відомості, що загарбники прагнуть по залізниці на вокзал Києва. В цій дуже важкій ситуації українське керівництво, що мало обмаль сил, вирішило зосередити війська на обороні шляку евакуації — Бібіковського бульвару (нині бульвар Шевченка) та Брест-Литовського проспекту (зараз це проспект Перемоги). Цим шляхом члени Центральної Ради, уряду та армія покинули столицю у напрямку на Житомир.

«Вперше методи гібридної війни росія застосувала взимку 1917-1918 років»

— Як поводились війська Муравйова в окупованому Києві?

— Влаштували масовий терор та мародерство. Вони під виглядом перевірки документів вулиця за вулицею приходили з обшуками в квартири киян, які мешкали в заможних кварталах. Брали, що хотіли. Шукали й розстрілювали офіцерів, монархістів, представників буржуазії та членів їх родин. Також поховали на людей, пов'язаних з українською владою. Зокрема трагічно загинув разом із побратимами генерал Яків Гандзюк, що був 8 лютого боє сполненій більшовицькою заставою і відмовився зрадити присязі. Також відомо, що муравйовцям вдалося скопити трьох членів Центральної Ради, які з різних причин залишились в місті. Цих людей вбили.

Розбещені безкарністю російські солдати вбивали і грабували киян

— До речі, двоє майбутніх наркомів освіти Української РСР Микола Скрипник і Володимир Затонський лишили спогади про те, що муравйовці ледь їх не розстріляли в Києві.

— Революційні солдати свої не впізнали?

— Так, зразу не впізнали, бо Скрипник з Затонським спочатку пред'явили їм українські документи.

— Це ж не були документи УНР?

— Звісно, що ні. Тут треба пояснити, що задля окупації Української Народної Республіки російський більшовицький уряд на чолі з Леніним використав методи гібридної війни, якими, до речі, у 2014 році скористався й путінський режим для захоплення частини українського Донбасу. Нагадаю, що більшовики виступали з гаслом права націй на самовизначення. Але погодитись з державною незалежністю України вони категорично не хотіли (з багатьох причин). Восени 1917 року більшовики спробували встановити свою владу в Україні на Всеукраїнському з'їзді рад селянських робітничих та солдатських депутатів в Києві. Але більшість членів з'їзду підтримали Центральному Раду.

Тоді лєнінський уряд вдався до військової сили: висунув ультимативні вимоги Центральної Раді, зокрема вимогу безперешкодно пропускати з фронту на Дон військові підрозділи, в яких заправляли більшовицькі агітатори (ці війська мали підкорити Дон, який не визнавав владу більшовиків). УНР не могла погодитись з вимогами лєнінського уряду, бо зобов'язували полки просто захопити владу в українських містах, через які їхали їхні ешелони. Тож більшовики розпочали військові дії.

Офіційно заявлялось, що російські війська атакують на Дон. На ділі вони захопили Харків — адже кордон недалеко. Провели в Харкові альтернативний доповідний звіт Всеукраїнській з'їзду рад. Ясна річ, отримали більшість голосів і проголосили створення Української Народної Республіки Рад (по суті скальчували назву УНР). Вишоченим орган влади в УНР тоді називався Генеральний секретаріат. Більшовики придумали спецію назву для маріонеткового уряду — Народний секретаріат.

“Читайте також: Володими́р о́сіп. Криве́ні тїла: як більшовики розправились з поновленими героїми України”

Для чого все це було потрібно? Щоб маріонеткова держава попросила про військову допомогу у радянської Росії. До речі, наприкінці 1939 році цей же трюк СРСР використав під час нападю на Фінляндію: в першому ж захопленому Червоною армією селі було проголошено про створення комуністичного фінського уряду на чолі з товаришем Отто Куусінемі, який зразу ж попросив про військову допомогу у Радянського Союзу.

Російські більшовики пред'являли свій напад на УНР як громадянську війну в Україні. Ленінська делегація на переговорах з державами Четвертого союзу (Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією та Туреччиною) заявляла, що українці між собою воюють, а радянські росія будутьмо ні до чого.

Тяк от, Скрипник і Затонський входили до складу більшовицького маріонеткового уряду. Після захоплення російськими військами Києва ці два діачі приїхали в столицю і тут революційні солдати наказали їм пред'явити документи. Скрипник з Затонським показали мандати маріонеткової Української Народної Республіки Рад. І ледь не отримали кулю в лоб або в потилицю. Але на своє щастя вони мали ще й мандати більшовицьких органів влади в Росії. Це їх і врятувало тоді загибелі.

Віталій Штефан: «Люди були шоковані масовими вбивствами і пограбуваннями. Сприймали це, як апокаліпсис».

— Де розмістився Муравйов зі своїм оточенням?

— В царському Маріїнському палаці. Туди приводили багатьох затриманих людей. Там їх і розстрілювали.

— Скільки людей було вбито за період окупації Києва муравйовцями?

— Тривалий час вважалося, що реально, на підставі звітів з метричних книгач, встановлено факт загибелі 1286 людей. Розуміємо, що цей список не повний. Тому можна говорити, що жертвами більшовиків стало приблизно 2 тисячі людей — включно з тими, хто загинув під час оборони міста. Але і ця кількість жертв надзвичайно велика. Кияни до того не переживали бої своїх діт, ani тотальний терор. Люди були шоковані масовими вбивствами й пограбуваннями. Сприймали це, як апокаліпсис.

— Довго тривала окупація Києва?

— Три тижні. Зайняття столиці вдалося завдяки тому, що УНР як держави з країнами Четвертого союзу митний договір, згідно з яким армії Німеччини та Австро-Угорщини допомогли зайняти Україну від окупантів. 1 березня 1918 року в Києві було відновлено українську владу.

“Читайте також: «В словах путіна про те, що „Лєнин створал Україну“, історичної правди немає ani крихти»: як насправді УНР стала незалежною

На фото в заголовку: Хрещатик у 1918 році. Фото з відкритих джерел

Читайте нас у Facebook

👍 2929

◀ До змісту розділу

Побачили помилку? Виправте її та натисніть CTRL+Enter

🖨️ Друкована версія

🗨️ Лист редакторів

🚩 Поксаржитися

f

🗨️ Поділитися

o

🔍

🗨️ Поділитися

🐦

📷 Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

Володимир — несподівані цити. Тереза — складні розмови з Сімоном Конфіданті: гороскоп на квітні	Витирач пролозиція Більшовиків: дистанція для Скорпіона: гороскоп на 5 травня	Грошова допомога для людей з інвалідністю кому виплатять 110 000 грн?	Чи треба знімати голівку з сосисок перед вживанням: відповідь виробника
--	--	--	--

Новини партнерів

Мана саїту Новини Україна Політика Гороск Екстр	Світ Україна Бізнес Спорт	Культура Шоу-бізнес Фотона Супільство Сімей життя	Кіно Рецепти Лайф-хаки Здоров'я 25 років потоку	Історія сучасності Наука та технології Кітбу соціальна Запам'ятай у Фейсбк	Меморіальна дитя Гороскоп Бізнес-вакост Фотона Політика
---	------------------------------------	---	---	---	---

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «**ФАКТИ** та **КОМЕРСАНТ**» | Приватбанк і співпраця | Правила стор: узагальнені сайтами бізнесу.ua

© 1999–2028 «